

Juist nu contact

Jaarverslag 2020

Dit jaarverslag is interactief. Op diverse plekken kunt u digitaal doorlinken naar onze website waar u meer relevante informatie of ervaringsverhalen vindt. U herkent dit aan ons beeldmerk

 Op onze website vindt u meer ervaringsverhalen

INHOUD

Jaarverslag 2020

Voorwoord	5
Gwen: ervaringsverhaal	6
DEEL 1	
Bemiddelen Praten helpt	8
De cijfers: meer contact	8
De organisatie	13
Bemiddelaars over corona en bemiddelen	14
Kwaliteit, deskundigheid en samenwerking	16
Infographic 1:	
Herstelbemiddeling voor gedetineerden	20
DEEL 2	
Bevorderen Hoe contact bespreekbaar maken	22
Infographic 2: Tips en signalen voor professionals	28
Professionals over herstelbemiddeling	30
Wesley: ervaringsverhaal	32

COLOFON

Tekst: Perspectief Herstelbemiddeling • Utrecht
Grafisch ontwerp: Ruimte in Model • Amsterdam

Beeldmateriaal: de mensen op de foto's zijn geen deelnemers en komen niet voor in de ervaringsverhalen m.u.v. het interview met Gwen op p. 6.

Maart 2021

VOORWOORD

Juist nu contact: deze titel voor ons jaarverslag hebben we natuurlijk niet zomaar gekozen. In een jaar waarin contact tussen mensen door Covid-19 zo onder druk kwam te staan, hebben we als Perspectief Herstelbemiddeling gezien hoe belangrijk het voor deelnemers was om juist nu contact te zoeken. Maar vanzelfsprekend, net zoals dat de beperkende corona-maatregelen iedereen in de samenleving getroffen heeft, hebben ze ook een onvermijdelijk effect gehad op onze dienstverlening.

Met de intrede van de lockdown daalde het aantal aanmeldingen aanvankelijk fors en trajecten duurden langer. Afspraken konden moeilijker worden gemaakt. Maar in de loop van het jaar, toen samenleving breed iedereen meer gewend raakte aan beeldbellen en video-afspraken, en de regels weer wat versoepelden, kwamen er relatief weer meer aanmeldingen binnen. Van mensen die zichzelf aanmeldden en van onze verwijzers die erop vertrouwen dat we hun cliënten zo goed mogelijk zouden helpen. Hier liet zich ook het vakmanschap en de professionaliteit van onze bemiddelaars gelden: zij zijn gewend om altijd te kijken naar wat er wél kan. En hoewel de maatregelen ook weer strenger werden, konden bemiddelingen voor het overgrote deel doorgaan en waar mogelijk, afgesloten worden met contact tussen betrokkenen. En daar was behoefte aan: in 2020 hebben de bemiddelingstrajecten, in vergelijking met de jaren ervoor, vaker tot contact tussen betrokkenen geleid. Bijna één op de drie trajecten, die starten op verzoek van één partij, werd met een vorm van contact afgesloten: een gesprek of groepsherstelbijeenkoms, vaak ook pendel en soms een brief. In absolute aantallen kwam het zelfs tot vaker contact dan in 2019. En: als beide partijen eenmaal hebben ingestemd met de bemiddeling, dan leidt dit bijna altijd tot gezamenlijk contact: in ruim 9 op de 10 trajecten.

Zo laat 2020 zien dat, ook al staat contact onder druk, we als mensen dit nodig hebben. Niet alleen met onze dierbaren, maar óók om te herstellen van ingrijpende gebeurtenissen, zoals een (gewelds)delict, verkeersongeval of seksueel misbruik. Die behoefte laat zich niet door corona-maatregelen beteugelen. Het wordt door betrokkenen diep gevoeld en als Perspectief Herstelbemiddeling voelen wij op onze beurt een diepe verantwoordelijkheid om mensen daarin zo goed mogelijk te begeleiden.

We nodigen u van harte uit om in dit jaarverslag te lezen wat we in dit bijzondere jaar hebben gedaan en wat de belangrijkste ontwikkelingen waren. We leggen verantwoording af over onze activiteiten en zowel deelnemers als verwijzers komen aan het woord. Let daarbij ook op de diverse digitale links die we in het jaarverslag hebben opgenomen, via welke u meer ervaringsverhalen en informatie vindt. Tot slot vertelt ook een aantal bemiddelaars over hoe zij zijn omgegaan met de uitdagingen en welke inzichten dat hun heeft opgeleverd.

mr Rosa H. M. Jansen MPA
Voorzitter Raad van Bestuur

mr Nathalie de la Cousine
Directeur

“Ik ben niet meer bang voor de dader”

ERVARINGSVERHAAL

“Ik ben niet meer bang voor de dader”

Gwen werd in haar eigen huis beroofd en met een mes bedreigd. Nadat de dader was opgepakt, kreeg ze een telefoontje van een bemiddelaar van Perspectief: de dader wilde met haar in gesprek. Samen met de bemiddelaar zocht Gwen hem op in de jeugdgevangenis. “Ik leerde de mens achter de misdadiger kennen.”

Nadat Gwen een laptop op Marktplaats heeft gezet, komt ze in contact met een geïnteresseerde koper. Ondanks de voorzorgsmaatregelen die ze neemt, wordt ze als hij eenmaal binnen is, door hem bedreigd. Hij blijkt een enorm mes bij zich te hebben. Ze vertelt: “Hij begon te schreeuwen: “Geef die laptop, ik steek je kapot! Als je de politie belt nadat ik weg ben, komen mijn vrienden en ik terug om je te liquideren. We weten waar je woont en we kunnen je makkelijk afmaken.” Ondertussen maakte hij steekbewegingen. Het mes raakte nog net niet mijn buik. Ik gaf hem de laptop en beloofde de politie niet te bellen.”

Jeugdgevangenis

Maar Gwen belt de politie wel. Door de achtergelaten vingerafdrukken kan de dader opgespoord worden. Hij wordt gearresteerd en naar een justitiële jeugdinrichting overgebracht. Langzaam maar zeker probeert Gwen de draad van het leven weer op te pakken. Dan wordt ze gebeld door een bemiddelaar van Perspectief: de dader wil graag met haar praten, of zij dat ook ziet zitten? Ze is benieuwd naar wat hij te zeggen heeft, dus gaat ze in op de uitnodiging en spreekt af met de bemiddelaar voor een intakegesprek. Later bezoekt ze samen met de bemiddelaar de dader in de gevangenis.

Minder angstig

“Ik was erg angstig na de overval. Vooral omdat hij had bedreigd mij te vermoorden als ik naar de politie zou gaan. In het gesprek dat ik met hem had, verzekerde hij me dat hij nooit van plan was om me te liquideren. Ik geloofde hem.”

Gwen kijkt goed terug op de bemiddeling. “Het was fijn, ik vond het zelfs bijzonder. Ik ben nu veel minder angstig. We hebben samen iets meegemaakt, het was goed om daar met hem over te kunnen praten. We hebben ook lang gepraat, wel twee uur. Ik wilde graag begrijpen wat zijn beweegredenen waren. Zo leerde ik de mens achter de misdadiger kennen.”

Het contact heeft Gwen geholpen in haar herstel.

“Ik kan er nu beter over praten en zo alles beter verwerken. Ik heb een beeld bij hem, ik weet wie hij is en ben niet meer bang voor hem. Het is allemaal veel minder abstract geworden.”

BEMIDDELEN **Praten helpt**

Een strafbaar feit, verkeersongeval of andere ingrijpende gebeurtenis tussen mensen kan een grote (emotionele) impact hebben op de direct betrokkenen. Perspectief Herstelbemiddeling¹ brengt mensen met elkaar in contact die een dergelijke ingrijpende gebeurtenis hebben meegemaakt. Het stelt betrokkenen in staat om vragen te stellen en antwoorden te geven, maar ook om bijvoorbeeld excuses aan te bieden. Heel vaak gaat het om slachtoffers en daders of veroorzakers (van bijvoorbeeld een verkeersongeval), soms ook nabestaanden, een getuige of andere betrokkene(n).

Herstel

Perspectief doet haar werk vanuit de overtuiging dat door het contact met de ander aan te gaan, mensen zelf kunnen bijdragen aan hun eigen herstel. Zo past onze dienstverlening goed in een tijd waarin ruimte wordt geboden aan mensen om voor zichzelf op te komen, initiatief te nemen en actief deelnemer te zijn. Daar hoort ook keuzevrijheid bij. Want waar mensen behoefte aan hebben, verschilt van mens tot mens. Maatwerk is cruciaal.

Praten helpt ²

In onze dagelijkse bemiddelingspraktijk zien we dat om te kunnen herstellen, praten helpt. Dat begint al bij de professionals die het onderwerp met hun cliënten aankaarten. En krijgt een vervolg als deelnemers verder praten met één van onze bemiddelaars. Door hun ervaring en deskundigheid onderzoeken zij op zorgvuldige en integere wijze wat iemand nodig heeft.

Deelnemers geven aan dat in deze fase, van intake en voorbereiding, vaak al een vorm van herstel plaatsheeft. En, daar waar dat mogelijk is, leidt een traject ook tot praten met die ander. Vaak direct, in een gesprek of groepsherstelbijeenkomst, soms indirect, via een pendelbemiddeling of briefwisseling. Uitgangspunt is dat deelnemers mede-eigenaar zijn van het proces. Hun wensen en behoeften staan centraal en samen met de bemiddelaar worden mogelijkheden onderzocht, met als insteek dat alle deelnemers baat hebben bij de bemiddeling.

BEMIDDELEN **De cijfers: meer contact**

Omdat 2020 door Covid-19 een jaar was met uitzonderlijke uitdagingen en beperkingen, verbaast het niet dat het aantal aanmeldingen dat uitgezet kon worden lager is uitgevallen in vergelijking met andere jaren. Ten opzichte van 2019 kreeg de organisatie ruim 15 procent minder aanmeldingen binnen.³ Ook het aantal afgesloten zaken liet een daling zien: ongeveer 10 procent. Dat betekent niet dat alle netwerkpartners minder aanmeldden. En 2020 liet ook een positieve stijging zien ten opzichte van het afgelopen jaar: daadwerkelijk, bemiddeld contact steeg van 26 naar 30 procent. En het percentage bemiddeld contact nadat beide partijen ja hebben gezegd, bleef hoog: 93 procent.

Hoewel zeker geen verwaarloosbare daling van aanmeldingen en afgesloten zaken, is deze, gezien de maatregelen waarmee iedereen te maken kreeg, in zekere zin nog beperkt gebleven. Corona-omstandigheden veranderen ook niet vanzelfsprekend de behoefte van betrokkenen aan herstel. Soms werd die wens zelfs in de context van Covid-19 als nóg urgenter gevoeld.

Zo vertelde een medewerker van een Penitentiare Inrichting dat een gedetineerde juist nu contact wilde aangaan, 'want wie weet wat corona teweeg brengt en is het straks simpelweg niet meer mogelijk omdat diegene niet meer leeft.' En hoewel vermoedelijk een (groot) deel van de verwijzers minder direct contact heeft gehad met cliënten, bleven ook zij de behoefte aan contact zien en meldden slachtoffers, nabestaanden, daders, veroorzakers en andere betrokkenen bij ons aan.

Lockdown

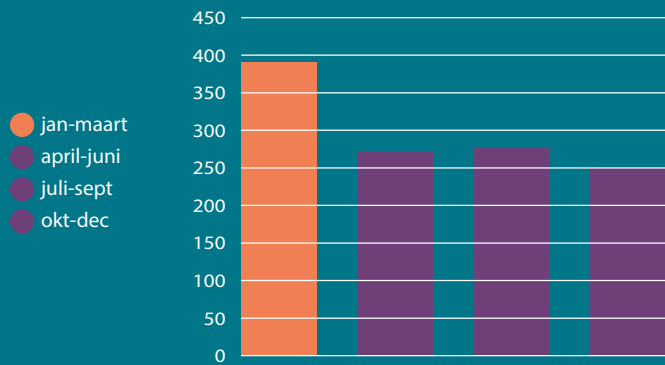
Kijken we naar het verloop van de aanmeldingen, dan begon het jaar ook positief: het eerste kwartaal liet juist een lichte stijging zien ten opzichte van dezelfde periode in 2019. Maar vanaf het moment van het ingaan van de lockdown half maart, was sprake van een forse daling, zoals ook onderstaande grafiek laat zien. Bovendien werd de doorlooptijd van zaken langer, omdat het moeilijk(er) was afspraken te maken. In de loop van het jaar, toen regels weer iets soepeler werden en iedereen meer gewend raakte aan het vaker werken met bijvoorbeeld video-afspraken, lukte het om meer zaken af te sluiten. Bovendien bleef het aantal aanmeldingen in het derde kwartaal 'stabiel', waar normaliter dit kwartaal altijd een daling laat zien wegens de zomerperiode.

¹ In het vervolg van dit jaarverslag aangeduid met: Perspectief.

² Met dank aan onze collega's van de Vlaamse bemiddelingsdienst Moderator vzw Forum voor Herstelrecht en Bemiddeling, voor het mogen gebruiken van één van hun motto's ('Praten helpt, ook na een misdrijf').

³ Dit percentage betreft de aanmeldingen die konden worden uitgezet. Zie ook grafiek 2: aanmeldingen uitgezet naar een bemiddelaar.

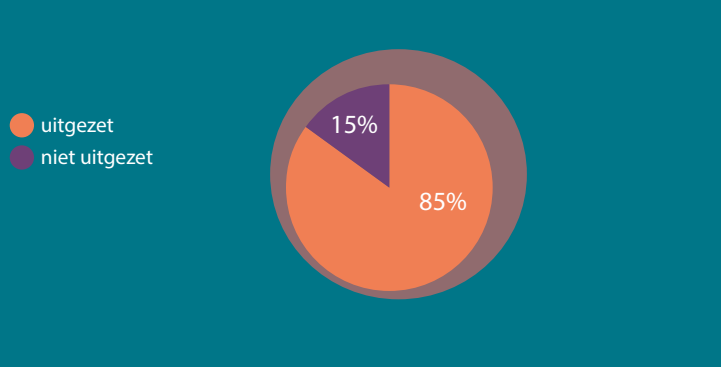
aanmeldingen per kwartaal

AANMELDINGEN UITGEZET NAAR EEN BEMIDDELAAR

In 2020 kreeg het aanmeldpunt 1457 meldingen binnen,⁴ waarvan 1191 konden worden uitgezet naar een bemiddelaar.⁵ In totaal sloten bemiddelaars 1220 zaken af. Dit aantal is hoger dan het aantal uitgezette zaken, omdat een deel al (eind) 2019 was aangemeld en uitgezet.

uitgezette meldingen

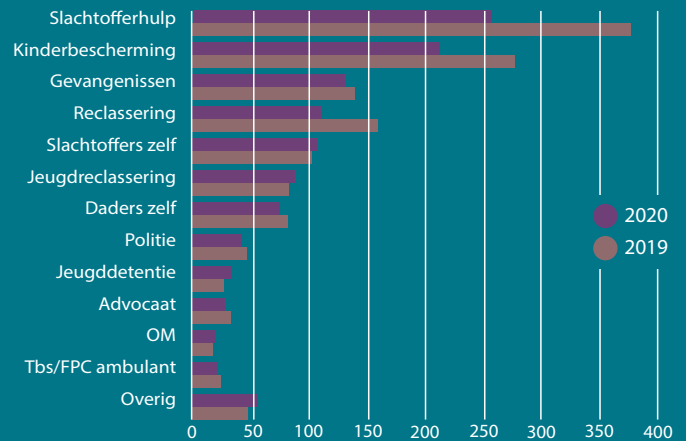
WIE MELDT AAN?

Ook de organisaties met wie wij veel samenwerken en waarvan de medewerkers hun cliënten naar ons doorverwijzen, kregen te maken met de gevolgen van Covid-19. Elke organisatie, en elke professional individueel, heeft daarin zijn of haar weg moeten vinden. Dat heeft vanzelfsprekend zijn doorwerking gehad.

Slachtofferhulp Nederland, de Raad voor de Kinderbescherming en de Reclassering

Van de meeste verwijzers bleven de meldingen redelijk op peil. Wel lieten de drie netwerkpartners die elk jaar de meeste mensen melden, in 2020 de grootste daling zien. Zo daalde het aantal door **Slachtofferhulp Nederland** met bijna één derde. Met 261 meldingen van slachtoffers en nabestaanden bleef de organisatie wel nog steeds de grootste verwijzer. Ook de **Raad voor de Kinderbescherming**, waarvan het aandeel al een aantal jaar terugloopt, meldde bijna een kwart minder aan: 214 meldingen. Tot slot daalde ook het aantal meldingen vanuit de **Reclassering** met ruim een kwart. Deze daling zagen we vooral terug bij Reclassering Nederland (RN). Reclasseringsorganisatie Stichting Verslavingsreclassering GGZ (SVG) meldde bijna even vaak aan als in 2019, de reclasseringstak van Leger des Heils ook.⁶

aanmeldingen per netwerkpartner

Het is goed om hier, naast het veronderstellen van een corona-effect, ook te kijken naar de mogelijke impact en uitwerking van het **Beleidskader Herstelrechtvoorzieningen tijdens het strafproces**, dat minister Dekker voor Rechtsbescherming op 8 januari 2020 naar de Tweede Kamer stuurde.

Dit beleidskader bepaalt dat in de vervolgings- en berechttingsfase Mediation in Strafzaken (MiS) de voorliggende voorziening is. Dit is juist in de fase waarin de Raad voor de Kinderbescherming en de Reclassering (adviesfase) vaak cliënten bij Perspectief aanmelden. Dat kan ook nog steeds: het beleidskader zegt namelijk

⁴ Door uiteenlopende redenen, bijvoorbeeld het niet verkrijgen van de gegevens van de andere partij, dubbele meldingen en andere administratieve oorzaken, zet het aanmeldpunt niet alle meldingen uit. In dit jaarverslag gaan we uit van de uitgezette meldingen.

⁵ Bij het opstellen van dit jaarverslag stond nog een aantal zaken open. Dit zijn meldingen die nog wel in 2020 zijn binnen gekomen, maar waarbij we bijvoorbeeld nog in afwachting zijn van de gegevens van de andere partij. Het definitieve aantal goedgekeurde meldingen kan hierdoor nog iets veranderen.

⁶ Aantallen per netwerkpartner (bij het opstellen van dit jaarverslag): Slachtofferhulp Nederland 261, Raad voor de Kinderbescherming 214, Penitentiaire Inrichtingen 133, Reclassering totaal 115, slachtoffers zelf 111, Jeugdreclassering en -zorg 88, daders zelf (al dan niet gedetineerd) 75, Politie 42, Justitiële Jeugdinrichtingen 31, advocaat slachtoffer/dader 28, OM 22, tbs/FPC ambulant 20, overig 51.

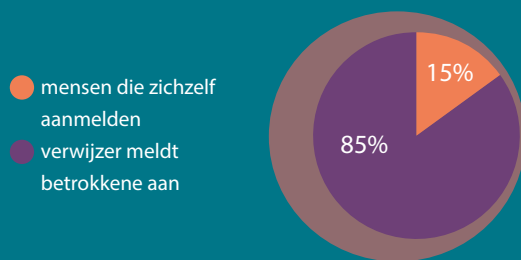
niet dat MiS in deze fase de enige voorziening is en stelt duidelijk dat herstelbemiddeling ook in deze fase mogelijk blijft. Wel moet eerst gekeken worden of de officier van justitie dan wel de rechter, afhankelijk van het moment waarin het strafproces zich bevindt, wil onderzoeken of de betrokken partijen openstaan voor MiS. Als dit niet zo is, is de weg alsnog vrij voor herstelbemiddeling. Later in dit deel komen we terug op de uitwerking van dit beleidskader.⁶

Zelfmelders

Evenals in 2019 steeg vorig jaar ook het aantal aanmeldingen door slachtoffers zelf, dus zonder tussenkomst van een professional: 111 in totaal. En evenals in 2019 daalde het aantal daders dat zichzelf aanmeldde iets: 75 in totaal, van wie 13 mensen op dat moment in detentie zaten.

Daarmee blijft het totale aandeel van betrokkenen dat zichzelf aanmeldt ongeveer 15 procent. 85 Procent van de betrokkenen krijgt hierbij hulp van een professional: de verwijzer meldt zijn of haar cliënt aan, met diens toestemming.

aandeel betrokkenen die zichzelf aanmelden

Andere verwijzers

Alle andere verwijzers bleven nagenoeg een vergelijkbaar aantal mensen aanmelden: vanuit de **Penitentiaire Inrichtingen (PI)** kwamen 133 aanmeldingen die konden worden uitgezet naar een bemiddelaar. De aandacht voor herstelgericht werken, vanaf het moment dat een dader in detentie komt, is een belangrijke reden. Bovendien besteedden we in het najaar van 2020, in samenwerking met de Dienst Justitiële Inrichtingen (DJI), expliciet aandacht aan herstelbemiddeling voor gedetineerden.⁷

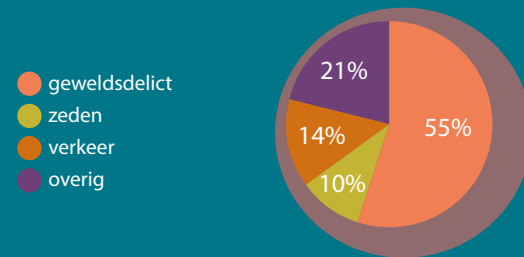
De meeste aanmeldingen kwamen uit de PI's Middelburg, Veenhuizen en Alphen aan den Rijn. Andere Penitentiaire Inrichtingen die meerdere gedetineerden aanmeldden waren onder meer de PI's Arnhem, Dordrecht, Sittard, Ter Apel, Vught, Leeuwarden en

Justitieel Complex Zaanstad. Uit twee gevangenis kwam geen enkele aanmelding. De **Jeugd Justitiële Inrichtingen** meldden zelfs iets vaker aan (31), waarbij twee derde afkomstig was van medewerkers van RJJ De Hunnerberg. **Tbs-klinieken** en FPC's met ambulante hulpverlening meldden 20 patiënten aan. Tot slot bleef ook het aantal aanmeldingen vanuit de politie op peil: medewerkers meldden 42 betrokkenen aan.

WAT IS DE AANLEIDING?

Kijken we naar de aanleiding waarom mensen zich aanmelden, dan valt meteen op dat deze vergelijkbaar is aan vorige jaren. Nog altijd zijn **geweldsgerelateerde delicten** de belangrijkste aanleiding. Bij ruim 15 procent betrof het een levensdelict en bij bijna één-derde van de aanmeldingen was sprake van (ernstige) mishandeling.

wat is er gebeurd?

Het aandeel van zedengerelateerde zaken in alle aanmeldingen is met ruim 10 procent ongeveer gelijk gebleven (122). Wel was sprake van bijna een verdubbeling van het aantal aanmeldingen naar aanleiding van een verkrachting (33).

Tot slot zien we dat het aandeel van **verkeerszaken** blijft toenemen. In 2017 bedroeg het aandeel 9 procent, in 2018 werd dat 10 procent. In dat jaar voerden we voor de zomer campagne voor meer aandacht voor herstelbemiddeling na een verkeersongeval of -misdrijf, en gingen we de politie actiever voorlichten over onze dienstverlening, mede in het kader van de slachtofferrechten en -zorg. Vervolgens maakten in 2019 verkeerszaken 11 procent uit van alle aanmeldingen en is dit aandeelvorig jaar gestegen naar 14 procent: (166 uitgezette aanmeldingen). In ruim één op de tien zaken ging het daarbij om een dodelijk ongeval of een ongeval waarbij slachtoffers zeer ernstig

⁷ Lees hierover meer in deel 2, p. 22.

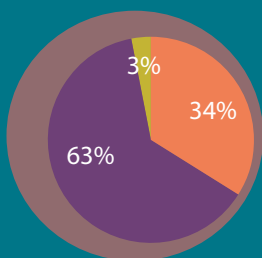
gewond waren geraakt en in veel gevallen blijvend letsel hadden opgelopen.

WIE NEEMT HET INITIATIEF?

Vorig jaar was voor het eerst sprake van een duidelijke verschuiving in de percentages wie het initiatief neemt tot contact, al dan niet met behulp van een professional. Jarenlang lag dat initiatief grotendeels bij de dader, verdachte of veroorzaker, namelijk 75 procent, waarvan het merendeel met hulp van een verwijzer is aangemeld. Nog altijd neemt vaker deze groep het voortouw in het zoeken van contact, maar het aandeel van slachtoffers en nabestaanden neemt wel toe: in 2020 34 procent. Voor de groep daders en veroorzakers was dit 63 procent. De resterende drie procent was afkomstig van getuigen en andere betrokkenen.

wie nam het initiatief?

- slachtoffers en nabestaanden
- verdachten, daders en veroorzakers
- getuigen en andere betrokkenen

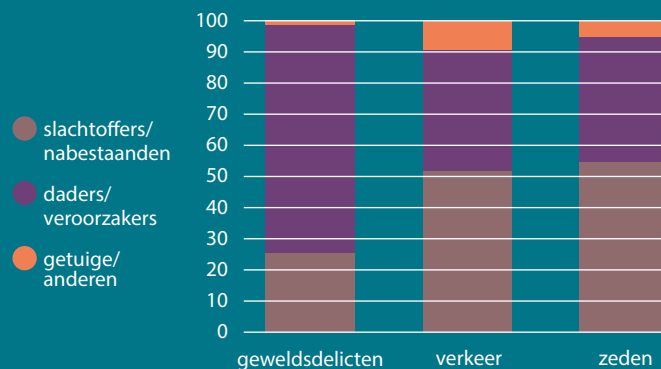

Kijken we naar verschillende type gebeurtenissen, dan zien we duidelijke verschillen in wie het initiatief neemt:

Bij **gewelddelicten** is de verhouding zoals deze al jaren is: de dader heeft in 74 procent van de uitgezette aangemelden het initiatief genomen, 25 procent is afkomstig van slachtoffers en nabestaanden. De aangemelden bij **zedenzaken** laten een heel ander beeld zien: dan nemen veel vaker slachtoffers het initiatief: 55 procent tegenover 42 procent van de plegers. Ook bij **verkeerszaken** ligt het initiatief vaker bij slachtoffers en nabestaanden: meer dan helft (52 procent) van de aangemelden is van hen afkomstig. Veroorzakers zijn de initiatiefnemers in bijna 4 op de 10 aangemelden.

Tot slot zijn getuigen van verkeersongevallen- en misdrijven, en andere betrokkenen, een groep van betekenis: zij nemen 9 procent van de aangemelden voor hun rekening.⁸

initiatiefnemer per gebeurtenis

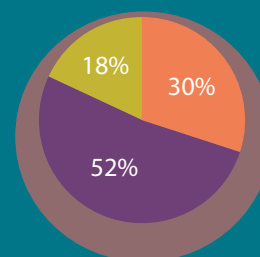
WEL OF GEEN CONTACT?⁹

Een bemiddelingstraject via Perspectief Herstelbemiddeling wordt bijna altijd opgestart met de aanmelding van één partij. Op dat moment is dus nog niet bekend of de andere betrokkene open staat voor contact en ingaat op het verzoek. Vrijwilligheid is één van de uitgangspunten en voorwaarden voor een verantwoorde en betekenisvolle bemiddeling. Ja zeggen mag, nee ook. Staat iemand niet open voor contact, dan wil dat niet zeggen dat een bemiddeling er nooit meer van komt. Regelmatig nemen mensen na korte of langere tijd contact met ons op en geven zij aan er nu wel aan toe te zijn. Timing van het aanbod is voor veel deelnemers erg belangrijk. Afhankelijk van hun persoonlijke verwerkingsproces staan mensen meer of minder open voor een verzoek tot contact.

Ook kunnen deelnemers besluiten eerder te stoppen of tijdelijk te pauzeren. Kortom: de behoeften en wensen van de betrokkenen staan voorop. Een enkele keer besluit de bemiddelaar, met het belang van de deelnemers in gedachten, het traject niet voort te zetten.

bemiddeld contact, startend met één partij

- bemiddeld contact
- contact met 1 partij
- contact met 2 partijen

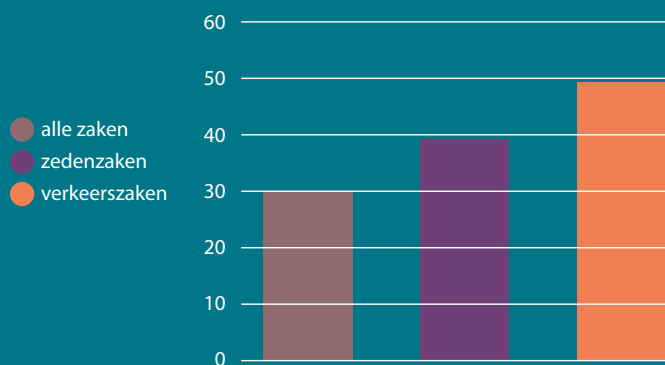

⁸ In de categorieën gewelddelict en zeden is respectievelijk 1 en 3 procent van de aangemelden afkomstig van getuigen en andere betrokkenen.

⁹ De cijfers met betrekking tot bemiddeld contact, vorm van contact en duur van een bemiddelingstraject baseren zich op het totaal afgesloten zaken in 2020: 1220.

Nemen we deze omstandigheden in acht en kijken we naar alle zaken die vorig jaar werden afgesloten (1220), dan leidde bijna één op de drie trajecten tot een vorm van contact tussen partijen: 30 procent (364 trajecten). Kijken we specifiek naar verkeer, dan is vaker sprake van bemiddeld contact: in bijna de helft van alle trajecten die starten met het initiatief van één partij komt het tot contact tussen deelnemers (49 procent). Bij zedenzaken bedroeg dit 39 procent.

percentage bemiddeld contact vanaf start met één partij

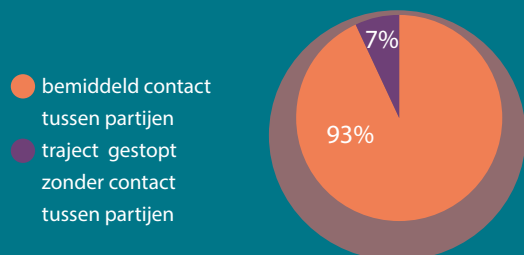

EEN 'GESLAAGDE' BEMIDDELING

Het is belangrijk te beseffen dat niet alleen trajecten die geleid hebben tot contact tussen de betrokkenen tot herstel leiden, oftewel 'geslaagd zijn'. De focus van bemiddelingstrajecten ligt op herstel en niet alleen op het contact tussen partijen. Het eigen besluit om een bemiddeling aan te gaan en de afzonderlijke gesprekken dragen allemaal bij aan herstel. En rekening kunnen houden met het tempo dat betrokkenen op dat moment aan kunnen, vergroot de ruimte voor herstel.

Hebben beide partijen ingestemd met de bemiddeling en besloten door te gaan met het traject, dan leidt in 93 procent van alle zaken de bemiddeling tot een vorm van contact tussen betrokkenen.

bemiddeld contact zodra beide partijen hebben ingestemd met de bemiddeling

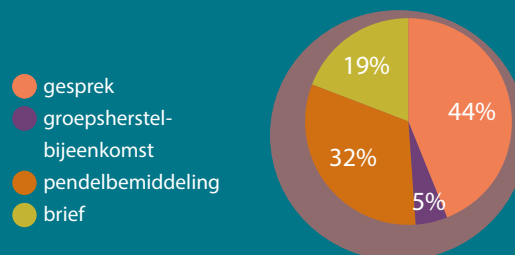

OP WELKE MANIER HEBBEN DEELNEMERS CONTACT?

In coronajaar 2020 stond op allerlei manieren contact onder druk, zeker direct en persoonlijk contact. De beperkingen en voorwaarden om elkaar te mogen ontmoeten, waren voor korte en langere tijd strikt. Waar bemiddelaars voor hun intake- en voorbereidingsgesprekken met deelnemers nog konden uitwijken naar digitale vormen van contact, was dit voor deelnemers, en ook bemiddelaars, niet een gewenst alternatief voor een ontmoeting tussen betrokkenen.

Uiteindelijk lukte het toch om in bijna de helft van de trajecten direct contact tot stand te brengen, in de vorm van face to face gesprekken en groepsherstelbijeenkomsten. Vorig jaar bedroeg dit nog 57 procent. Het percentage pendelbemiddelingen nam, niet echt verrassend, juist toe met 11 procent. Lees op p. 14 en 15 hoe bemiddelaars omgingen met de beperkingen en welke creatieve oplossingen zij samen met deelnemers en ketenpartners bedachten.

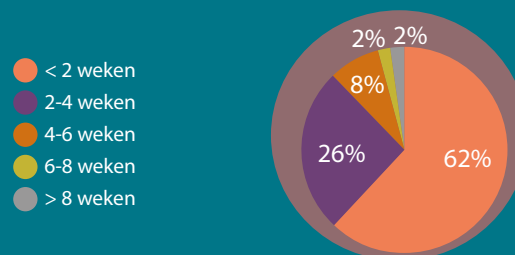
vorm van contact

HOE SNEL KON EEN BEMIDDELINGSTRAJECT UITGEZET?

Het overgrote deel van de aanmeldingen kon binnen een maand naar één van onze bemiddelaars worden uitgezet: 88 procent.

snelheid van uitzetten

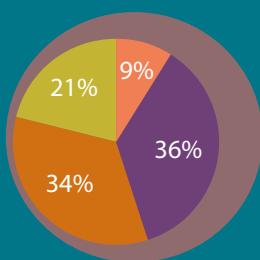

HOE LANG DUURDE EEN BEMIDDELINGSTRAJECT?

Door de beperkende maatregelen en de onzekerheid hoelang deze zouden gaan duren, werden de doorlooptijden wel wat langer. In 2020 werd een kleine 80 procent van de trajecten met bemiddeld contact binnen zes maanden afgerond. In 2019 was dit 88 procent.

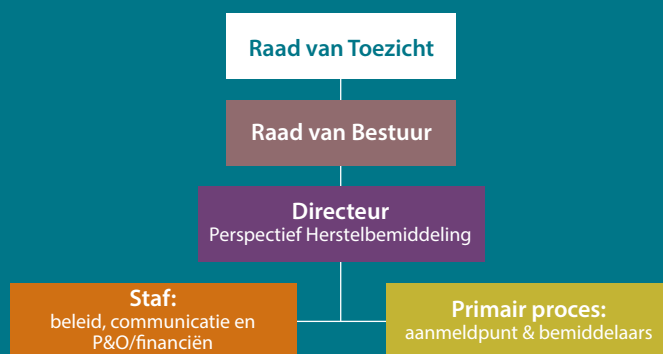
duur traject met bemiddeld contact

- < 1 maand
- 1-3 maanden
- 3-6 maanden
- > 6 maanden

helft is als ZZP'er aan Perspectief verbonden. Vanaf 2021 zullen alle bemiddelaars in dienst zijn en wordt niet meer gewerkt met een ZPP-constructie. Perspectief Herstelbemiddeling deelt met Slachtofferhulp Nederland de Raad van Bestuur en de Raad van Toezicht.

organogram

BEMIDDELEN De organisatie

Perspectief Herstelbemiddeling is een onafhankelijke stichting zonder winstoogmerk. Op het landelijk kantoor in Utrecht werkt een compact, ondersteunend team: naast de directeur, is dat allereerst het aanmeldpunt. In 2020 ging één van de medewerkers, na ruim dertien jaar dienst, met pensioen. Halverwege en eind vorig jaar kwamen twee nieuwe medewerkers in dienst. Zij dragen samen met de 21 bemiddelaars zorg voor het primaire proces: het organiseren en uitvoeren van herstelbemiddeling. Het aanmeldpunt verwerkt de aanmeldingen, zoekt de juiste gegevens erbij en zet de zaak uit bij een bemiddelaar. Ook staan zij telefonisch professionals te woord over onze dienstverlening.

Het team bestaat verder uit een beleidsmedewerker met de aandachtsgebieden: kwaliteit, deskundigheidsbevordering, beleidsontwikkeling en onderzoek, een communicatieadviseur en communicatiemedewerker die, samen met de directeur en de bemiddelaars, de contacten onderhouden met verwijzende instanties, voorlichtingen en trainingen organiseren en zorgdragen, zowel online als offline, voor een sterkere naamsbekendheid en grotere bekendheid met herstelbemiddeling. Tot slot heeft Perspectief een medewerker voor personele en financiële zaken.

De bemiddelaars zijn verspreid over heel Nederland werkzaam, waarbij zij zoveel mogelijk regionaal werken. De helft van de bemiddelaars is in dienst, de andere

RAAD VAN TOEZICHT

De Raad van Toezicht controleert de plannen en de begrotingen van de Raad van Bestuur. Ook is zij werkgever van de Raad van Bestuur, het hoogste besluitvormingsorgaan en verantwoordelijk voor de gang van zaken. Ook bewaakt de Raad van Toezicht het maatschappelijk belang van de organisatie en fungeert zij als klankbord voor de Raad van Bestuur. De taken en verantwoordelijkheden zijn vastgelegd in de statuten van Perspectief Herstelbemiddeling. De principes van de Governance Code Sociaal Werk zijn van toepassing en vormen de basis voor het handelen van de leden van de Raad van Toezicht.

In oktober 2020 stond een plenaire Raadsvergadering volledig in het teken van Perspectief Herstelbemiddeling. De voorzitter en leden werden door de interim-directeur van Perspectief en twee ervaren bemiddelaars geïnformeerd over het werk en de stand van zaken.

Samenstelling

In 2020 besloot de Raad van Toezicht het aantal leden terug te brengen van zes naar vijf. Door het aftreden van de leden mevrouw TH. M. Boeijen en de heer prof. dr. P. M. G. Emmelkamp per 31 december, is in het najaar één nieuw lid geworven die op 1 januari 2021 is toegetreden tot de Raad van Toezicht: mevrouw dr. C. C. Exterkate. De andere leden zijn: L. Verbeek (voorzitter), ir. G. J. van Eck (vice-voorzitter), mr. G. A. van der Steur en drs. V. G. Molenaar.

Meer informatie over de leden van de Raad van Toezicht is te vinden op de website

RAAD VAN BESTUUR

Mevrouw mr Rosa Jansen is de enige bestuurder van Perspectief Herstelbemiddeling. Zij is bestuursverantwoordelijke en heeft, samen met de concerncontroller en de bestuurssecretaris elke zes weken overleg met de directeur van Perspectief over bedrijfsvoering, strategie en koers.

Interim-directeur

In 2020 besloot Annet Slijkhuis in goed overleg met de Raad van Bestuur niet verder te gaan als directeur van Perspectief Herstelbemiddeling. Zij werd opgevolgd door Jan Witte die als interim-directeur de organisatie eerder al enkele maanden leidde. Inmiddels is Nathalie de la Cousine de nieuwe directeur van Perspectief Herstelbemiddeling. Zij nam in januari dit jaar het stokje van Jan Witte over. Nathalie de la Cousine was eerder werkzaam als hoofd programma- en projectenorganisatie bij het Openbaar Ministerie. Ook werkte zij binnen het OM in verschillende beleidsmatige functies.

Topwerkgever

Op basis van een onderzoek naar de medewerkerstevredenheid ontving Perspectief Herstelbemiddeling in 2020 van onderzoeks- en adviesbureau MonitorGroep het predicaat Topwerkgever. De tevredenheid bij onze medewerkers is ruim hoger dan gemiddeld. Medewerkers hebben veel affiniteit met hun werkzaamheden, collega's werken goed samen en er is een positieve werksfeer gebaseerd op vertrouwen, een professionele houding en een gevoel van verbondenheid. We zijn dan ook trots op deze titel!

BEMIDDELAARS OVER DE CORONA-BEPERKINGEN EN BEMIDDELEN

Jan-Arie van der Werf

"Ik ben gewoon doorgedaan en heb natuurlijk goed opgelet," aldus Jan-Arie, die al bijna veertien jaar bemiddelaar is bij Perspectief. "De plekken veranderden wel. En soms vond iemand het te gevaarlijk of vond ik het zelf te link." Buiten bleek vaak een oplossing. "Ik heb zoveel mogelijk in de buitenlucht afgesproken: in heel veel tuinen gezeten, met zo min mogelijk kinderen die konden meeluisteren. Ook kon ik vaak in de kantoren van Slachtofferhulp terecht. Die werden nauwelijks gebruikt en beschikken over grote ruimtes. En bij een grote zaak op een Waddeneiland konden we gebruik maken van een muziekcentrum. Je moet het gewoon vragen, mensen laten meedenken en organiseren. Toen ik uitlegde aan de leiding wat we

gingen doen zeiden, ze meteen: tuurlijk, dat gaan we regelen! Ik had ook kunnen zeggen: we doen alles op afstand, maar ik denk dat zeker één van de drie slachtoffers dan niet het gesprek was aangegaan. Eén keer heb ik een gezamenlijk gesprek online gedaan. Dat werkte niet echt voor mij. Ik heb daarna nog twee keer **face to face** met het slachtoffer en de dader gesproken, en daarna nog een keer met de ouders erbij."

Betrokkenen zien volgens hem goed dat je je best doet om het mogelijk te maken. "Het wordt echt gewaardeerd dat je de moeite doet. Mensen voelen zich vaak zó niet gehoord, dus dan waarderen ze dit extra. Ook als je op bezoek gaat in de Penitentiaire Inrichting: mensen zijn hartstikke blij als je langskomt. En bij de portier heb ik een keer uitgebreid uitgelegd wat we doen. Dat je ook met belangrijke vragen van het slachtoffer komt. Dan wordt er echt moeite gedaan. En soms is het maar één vraag. Zoals: was het wapen wel of niet geladen?"

Désirée Dijk

"Bij de eerste **lockdown** dacht ik: dit kan een uitdaging worden. Maar uiteindelijk waren dat er niet zo veel." Aan het woord is Désirée, die bijna vier jaar bemiddelaar is bij Perspectief. "Gesprekken zijn wel eens uitgesteld of doorgedaan zonder een steunfiguur. Maar je merkt dat mensen gewoon heel graag **face to face** contact willen hebben. Dus hebben we gezocht naar oplossingen, waarbij ik me wel aan de regels hield. Dat moet je zuiver doen. Soms was het met meer mensen wat puzzelen.

Maar in de meeste situaties kon het wel. Tijdens de tweede **lockdown** was het wat meer zoeken naar wat er open was, waar je terechtkon. Bij buurthuizen heb ik veel kunnen regelen. Ze vroegen goed door, hoor, maar zagen dan echt het belang ervan. Een noodzakelijk iets. Dat voelde goed voor iedereen." Een aantal keer heeft ze via beeldbellen een intake gedaan, maar liever doet ze dat niet en van een gezamenlijk online gesprek is het tot dusverre niet gekomen. "Mensen willen het meestal niet. Het gaat vaak om een ingrijpende gebeurtenis in hun leven, dan wil je niet via beeldbellen met iemand in gesprek. En ook jongeren. Je denkt misschien dat die er minder moeite mee zouden hebben, maar ze zijn toch huiverig. Misschien omdat ze bang zijn dat beelden kunnen worden opgenomen."

Vaak kwamen de oplossingen echt samen tot stand. "Ik heb gemerkt dat mensen zo bereid zijn om mee te denken. Ook ketenpartners. Het is samen zoeken, wat zijn de behoeften en ook die van mij als bemiddelaar. En dan zie je dat mensen ook flexibel kunnen zijn en bereid om de ander tegemoet te komen.

Je voelt bereidheid en dankbaarheid. Mensen vinden het geweldig dat je zoveel inspanning doet. En dat het nu tóch lukt."

Silvia Zuidgeest

"Ik doe inmiddels veel intake-gesprekken online. Dat was niet meteen vanaf het begin, hoor. Het is langzaam gegroeid." Silvia, sinds 2012 bemiddelaar bij Perspectief, zag de gewinning bij betrokkenen toenemen. "Mensen vinden het nu makkelijker, maar misschien vraag ik het zelf inmiddels ook makkelijker. Het hangt natuurlijk ook af van het delict. Ik bekijk het per aanmelding, want het kan echt niet in alle zaken. Een intake-gesprek met een nabestaande zal ik bijvoorbeeld niet online doen."

Het uitgangspunt dat Perspectief sowieso hanteert voor bemiddelingstrajecten, namelijk dat de wensen en behoeften van deelnemers voorop staan, geldt vanzelfsprekend ook voor het al dan niet hebben van een online kennismaking. "Wat is de behoefte en wat lukt?" Zo was het een tijd niet mogelijk om in een Penitentiare Inrichting af te spreken. En als ik merk dat het eerste gesprek via beeldbellen onvoldoende heeft gewerkt, dan maak ik alsnog een afspraak om face to face contact te hebben. Zo sprak ik een gedetineerde deelnemer online, maar hij kwam niet goed uit zijn woorden. Toen ben ik toch naar de PI gegaan om nog een keer met hem te spreken. Het gaat erom dat deelnemers vertrouwen krijgen in het proces en daar kan een persoonlijke ontmoeting bij helpen."

Tijdens de voorbereiding zorgt Silvia er meestal wel voor om mensen persoonlijk te ontmoeten en een gezamenlijk gesprek tussen betrokkenen online is nog niet voorgekomen. Ze verwacht ook niet dat dat een goede optie zal zijn. Wel kunnen de verschillende vormen van contact goed gecombineerd worden. "Ik heb een traject gehad waarin ik uiteindelijk de brief van de dader online heb voorgelezen aan het slachtoffer. De mondelinge reactie heb ik vervolgens via een beeldbelverbinding teruggegeven aan de dader. Uiteindelijk is alles maatwerk."

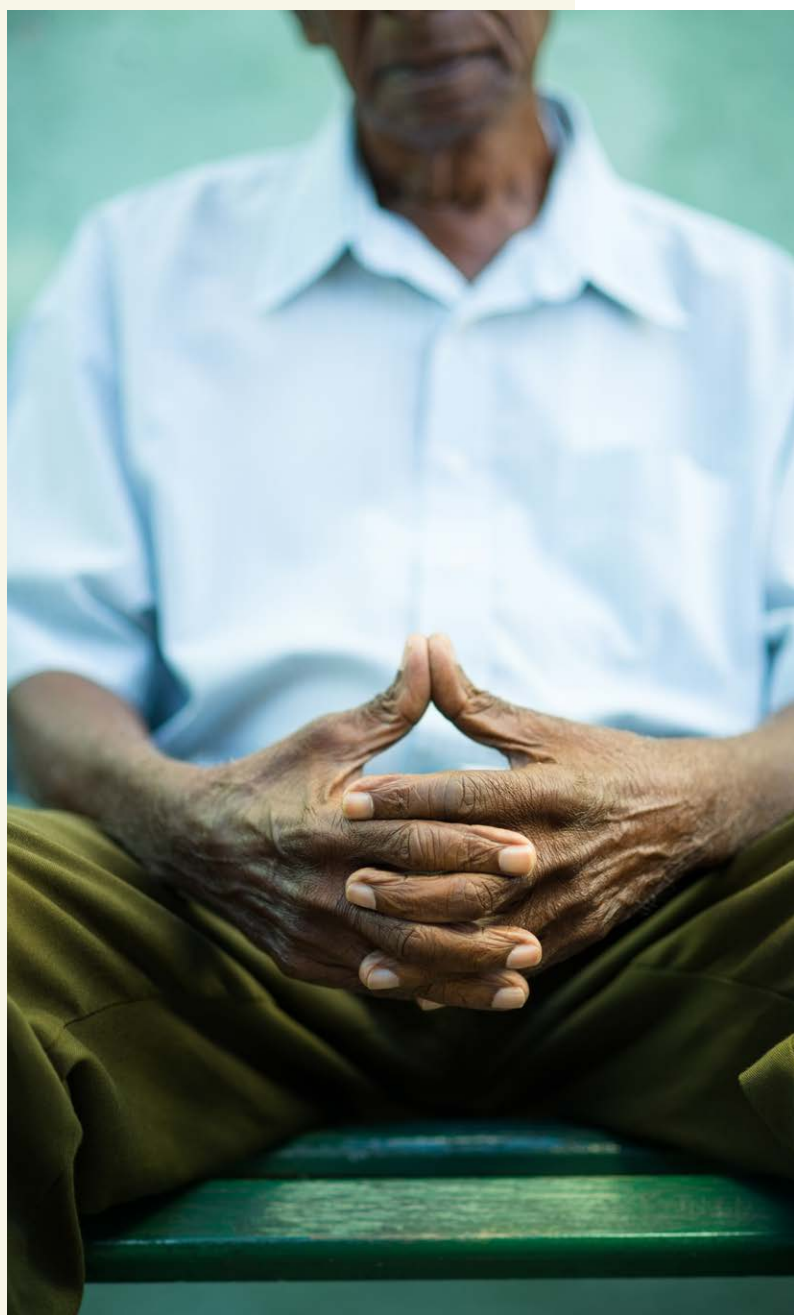
Manon van Dooren

"Je kunt creatiever zijn." Manon van Dooren, ruim tien jaar bemiddelaar bij Perspectief, ziet de voordelen dat het door de coronamaatregelen inmiddels gewoner is geworden om ook online contact te hebben met betrokkenen. "We hebben als bemiddelaar meer opties. Iedereen schrok natuurlijk met de eerste lockdown, maar eigenlijk ging het heel makkelijk. Soms is het ook efficiënter. Mensen kunnen ver weg wonen en dan kan online een goed alternatief zijn voor een intake. Maar: als ik denk dat het beter is om iemand face to face te zien, dan bied ik online contact niet aan."

Naast vaker gebruik te maken van (beeld)bellen, is

Manon in de voortrajecten gaan wandelen met deelnemers. "Dat werkt heel goed. Je kunt elkaar ontmoeten én de maatregelen in acht nemen." Ook bij haar is geen sprake geweest van een gezamenlijk gesprek tussen betrokkenen online. Die hebben face to face plaats. "Wat wel echt anders is, is dat er natuurlijk geen handen meer worden geschud. We bespraken dit altijd afzonderlijk met deelnemers in de voorbereiding: of ze bij binnenkomst de ander wel of niet een hand willen geven. Nu gebeurt dat sowieso niet meer en óók niet meer bij het weggaan. Dat is wel jammer, want het kan een belangrijke bekrachtiging zijn. Wat ik nu soms doe, is dat ik het benoem. Of mensen geven elkaar een elleboog."

Naast haar bemiddelingswerk, geeft Manon ook regelmatig voorlichtingen en trainingen. Die konden online doorgaan, zelfs een training aan gedetineerden in het kader van Puinruimen. "De verbinding was wel wat blikkiger, maar de interactie viel me niet tegen."

BEMIDDELEN **Kwaliteit, deskundigheid en samenwerking**

Naast het concrete bemiddelingswerk besteden onze bemiddelaars een deel van hun tijd ook aan bijscholing en verdieping, onderlinge kennisdeling en intervisie. Op deze manier investeren we voortdurend in de kwaliteit en verbetering van onze dienstverlening. En zoeken we actief de samenwerking met ketenpartners om zo de wederzijdse kennis te vergroten. Daarnaast is de blik ook naar buiten gericht: waar mogelijk, en in samenwerking met netwerkpartners, spelen we in op technologische, beleidsmatige, politieke of wetenschappelijke ontwikkelingen. Naast deze ontwikkelingen te vertalen naar aanpassingen in onze dienstverlening, willen we als organisatie ook op een positieve manier bijdragen aan deze ontwikkelingen. We benoemen een aantal in dit jaarverslag.

ONTWIKKELINGEN IN 2020

Beleidskader Herstelrechtvoorzieningen gedurende het strafproces

Begin 2020 stuurde Minister Dekker voor Rechtsbescherming het **Beleidskader Herstelrechtvoorzieningen gedurende het strafproces** naar de Tweede Kamer. Met het beleidskader wilde de minister een impuls geven aan de toepassing van herstelrecht en van de uiteenlopende herstelrechtvoorzieningen in Nederland. Ook wilde hij duidelijkheid geven wanneer welke voorziening beschikbaar is. Zo stelt het beleidskader dat, in de berechtings- en vervolgingsfase, Mediation in Strafzaken (MiS) de voorliggende voorziening is, maar niet de enige. Dit betekent dat als een officier van justitie of een rechter besluit MiS niet te laten onderzoeken of betrokkenen niet op dit aanbod willen ingaan, herstelbemiddeling doorgang kan hebben. Perspectief was daarom verheugd te lezen dat herstelbemiddeling op alle momenten mogelijk blijft en het beleidskader opnieuw het belang van ons werk bevestigt. In het afgelopen jaar gaven we als Perspectief uitvoering aan het beleidskader. We voerden constructieve gesprekken met diverse vertegenwoordigers van het landelijke team van Mediation in Stafzaken en intensiverden de samenwerking. Ook onderschreven we het belang van gezamenlijk informatiemateriaal voor betrokkenen en professionals en hebben daartoe een eerste opzet gemaakt. Duidelijk is dat alle samenwerkingspartners het gezamenlijke streven hebben dat zoveel mogelijk betrokkenen na een ingrijpende gebeurtenis gebruik (kunnen) maken van de beschikbare herstelvoorzieningen en een aanbod

krijgen dat aansluit bij hun behoeften. Medio december vorig jaar maakte minister Dekker, in zijn voortgangsbrief aan de Tweede Kamer, duidelijk dat in de politiefase, als een zaak niet wordt doorgestuurd naar het OM, herstelbemiddeling de voorziening is waarop een beroep gedaan kan worden. Ook refereerde hij aan de infographic die we als Perspectief speciaal, in samenwerking met de Dienst Justitiële Inrichtingen, maakten voor gedetineerden. Ook in deze fase, de tenuitvoerlegging, is herstelbemiddeling de beschikbare voorziening.¹⁰

Politiepijl Hoeksche Waard

In het verlengde van het beleidskader participeert Perspectief in de pilot Herstelrecht in het basisteam van de politie Hoeksche Waard, die in november van start ging. In deze pilot wordt specifiek gekeken naar de inzet van herstelbemiddeling en MiS in de politiefase. Zowel Intake- en servicemedewerkers als VVC-politiemedewerkers¹¹ informeren aangevers en verdachten actief over de beschikbare voorzieningen. Overeenkomstig de wensen van de betrokkenen en in samenwerking met het OM, wordt gekeken welke voorziening geschikt is.

De pilot had een aanvankelijke looptijd van een halfjaar, maar is wegens de invloed van corona met drie maanden verlengd. De uitkomsten dragen bij aan de ontwikkeling van een landelijke visie op herstelgericht werken door de politie. Hiertoe is een platform opgericht waar vertegenwoordigers van de verschillende politie-eenheden en diverse netwerkpartners, waaronder Perspectief, aan deelnemen.

Letselschadezaken

De Letselschade Raad (DLR) heeft door de Universiteit Utrecht onderzoek laten uitvoeren naar de afhandeling van letselschadezaken. Deze afhandeling duurt vaak erg lang en is voor slachtoffers complex en belastend, en dit leidt bij hen vaak tot onzekerheid en ergernis. De conclusie uit het onderzoek is dat er niet één oorzaak is aan te wijzen.

Eén van de oplossingen die de DLR voor ogen heeft, is het aanbieden van professioneel begeleide herstelbemiddeling tussen betrokkenen. Doel is het contact weer te normaliseren en bijdragen aan het emotionele herstel van zowel het slachtoffer als de aansprakelijk-gestelde. Omdat we als Perspectief al ruime ervaring hebben bij het bemiddelen in letselschadezaken, bijvoorbeeld verkeersongevallen en medische incidenten, zijn we in gesprek hoe we dit concreet vorm zouden kunnen geven.

¹⁰ Zie voor de infographic p. 20.

¹¹ VVC: veelvoorkomende criminaliteit.

Misbruik in de sport

Sinds de oprichting van het Centrum Veilige Sport Nederland van het NOC*NSF (CVSN) in 2019, naar aanleiding van het onderzoek van Commissie De Vries naar misstanden binnen de sport, onderhouden we goede banden met dit kenniscentrum en meldpunt. Jaarlijks bemiddelen we in een aantal zaken waarbij het misbruik plaatsvond in een sportcontext; binnen sportverenigingen en trainingsprogramma's. Ook verzorgden we vorig jaar een presentatie over herstelbemiddeling voor bestuurders van sportverenigingen, vertrouwenscontactpersonen en andere professionals die binnen een sportcontext met grensoverschrijdend gedrag te maken kunnen krijgen. Daarnaast haakten we eind 2020 aan bij het traject dat het CVSN en de Koninklijke Nederlandse Gymnastiek Unie (KNGU) startten na de publiciteit over misstanden en grensoverschrijdend gedrag in de turnsport. (Oud)turners en trainers die voor de emotionele verwerking met elkaar in gesprek willen, kunnen zich aanmelden bij Perspectief en onder begeleiding van een bemiddelaar met elkaar in contact treden. Een aantal van hen heeft inmiddels een beroep op ons gedaan.

KWALITEITSBORGING EN DESKUNDIGHEIDSBEVORDERING

Bemiddelaars van Perspectief zijn deskundig in het werken met slachtoffers, daders, veroorzakers en diverse andere betrokkenen. Ze zijn getraind in het onderzoeken van waarom mensen contact willen met de andere partij en het afstemmen van wensen, behoeften en belangen. Ze zijn professionals die in staat zijn te zien wat mensen emotioneel en cognitief aan kunnen en betrekken in het bemiddelingsproces ook anderen uit het netwerk van de deelnemers, als steunfiguren. Dit kunnen familieleden, behandelaars, therapeuten of betrokken verwijzers zijn. Op basis van deze betrokken, zorgvuldige en integere manier van handelen, vertrouwen professionals hun cliënten toe aan onze dienstverlening.

Onze jarenlange ervaring biedt een stevig fundament dat is verankerd in een kwaliteitssysteem met zeven pijlers. Elk jaar kijken we op welke manier we dit kwaliteitssysteem verder kunnen verbeteren. In het afgelopen jaar hebben we in vijf pijlers geïnvesteerd.

INVESTEREN IN DE KWALITEIT EN DESKUNDIGHEID VAN ONZE BEMIDDELAARS

De (basis)opleiding en het organiseren van bij- en nascholing: Elke bemiddelaar krijgt een solide, interne opleiding. Naast dit basisopleidingstraject volgen alle bemiddelaars verdiepingmodules. In 2020 organiseerden we in dit kader vier bijeenkomsten. Op het programma stonden: het strafproces en herstelrechtvoorzieningen, motiverende gespreksvoering, de organisatiestrategie en privacy (AVG). Naast de intern georganiseerde modules, konden bemiddelaars deelnemen aan externe kennisbijeenkomsten over onder meer eergerelateerd geweld, seksueel misbruik en niet-beschermende ouders, en over de doelgroep met een licht verstandelijk beperking (LVB). **Werkbegeleiding door senior bemiddelaars:** Elke bemiddelaar heeft een werkbegeleider die ook bemiddelaar is en veel ervaring heeft. Zij zijn inhoudelijke vraagbaak en sparringpartner voor de bemiddelaar en hebben een coachende rol. In 2020 is de functie verder doorontwikkeld en hebben de drie werkbegeleiders een aanvullende, externe coachingsopleiding gevolgd.

Intervisie: Bemiddelaars doen elk kwartaal aan intervisie. In 2020 werden onder externe begeleiding nieuwe werkvormen geïntroduceerd om de kwaliteit van de onderlinge intervisie verder te ontwikkelen.

Collegiale toetsing: Werkbegeleiders observeren en evalueren bemiddelingen. In 2020 is begonnen met toetsing door ook de andere bemiddelaars (één keer per jaar).

Reflectie: Elke bemiddelaar reflecteert jaarlijks op haar of zijn eigen werk. Dit gebeurt aan de hand van een reflectieverslag en bespreking met de eigen werkbegeleider.

Licentie-eisen: Elke bemiddelaar moet minimaal twintig bemiddelingstrajecten per jaar uitvoeren en voldoen aan de eerste vijf pijlers.

Het Handboek: Elke bemiddelaar heeft de beschikking over dit inwerk- en naslagdocument. In 2020 werd dit handboek digitaal ontsloten op ons interne platform en verder aangevuld.

Privacy en een zorgvuldige omgang met vertrouwelijke gegevens

Omdat we veel waarde hechten aan de zorgvuldige omgang met de informatie die onze cliënten aan ons toevertrouwen, hebben we hier in 2020 uitgebreid aandacht aan besteed. We voerden onder specialistische begeleiding een privacy impact assessment (PIA) uit op onze gegevensverwerking. We doorliepen alle stappen in het bemiddelingsproces en vroegen ons telkens af of dat wat we doen en registreren veilig en nodig is. En of we het nog beter kunnen regelen.

Ook onze geautomatiseerde systemen werden onder de loep genomen. Daarbij keken we niet alleen naar het geautomatiseerde client registratie managementsysteem (CRM), maar ook naar bijvoorbeeld het gebruik van e-mail en whatsapp. Welke informatie wisselen wij uit via deze kanalen en welke risico's kleven daar aan?

Ook onderzochten we met de medewerkers van het aanmeldpunt en een aantal bemiddelaars het eigen gedrag. Tenslotte keken we naar de beleidsmatige verankering van de Algemene Verordening Persoonsgegevens (AVG), zoals in documenten als het interne privacybeleid en de externe klachtenregeling privacy. De conclusie was dat we als Perspectief daadwerkelijk zorgvuldig omgaan met de vertrouwelijke informatie van onze cliënten.

Klachten

Perspectief heeft een eigen klachtenreglement dat voor iedereen beschikbaar is via de website van de organisatie. In 2020 hebben we twee klachten binnengekregen, maar deze hoefden niet aan de Klachtencommissie te worden voorgelegd. De onafhankelijke leden van de commissie zijn mevrouw mr K.G.F. van der Kraats, benoemd in 2020, mevrouw M. Stuyt, (her) benoemd in 2020 en de heer mr S.G.H. van Krugten.

ONDERZOEK, INNOVATIE EN INZET VAN ONZE EXPERTISE

Om te blijven vernieuwen en onze expertise te delen, werken we regelmatig en soms langdurend mee aan wetenschappelijk onderzoek. Zoals het onderzoek van Femke Ruitenbeek (Erasmus Universiteit Rotterdam):

'En de veroorzaker dan?'

Onderzoek naar de ervaringen van veroorzakers van verkeersongevallen

Hoe is het om in een verkeersongeval letsel bij een ander te hebben veroorzaakt? Wat doet zo'n ervaring met je?

En wat zijn de ervaringen met het recht? Kortom: wat is het verhaal van de veroorzaker?

Die vragen wil Femke Ruitenbeek in haar promotieonderzoek over de letselschadepraktijk beantwoorden. Ze spreekt hierover met mensen die (als veroorzaker) betrokken waren bij een verkeersongeval. We dragen aan dit onderzoek bij, onder meer door Femke in contact te brengen met mensen die een bemiddelingstraject zijn aangegaan.

Femke: 'De laatste jaren is er in het aansprakelijkheidsrecht veel aandacht voor het letselschadeslachtoffer: zijn sociaal-emotionele behoeftes, het verlangen naar erkenning. Mijn onderzoek belicht juist de andere kant: hoe is het om aansprakelijk te worden gehouden voor het letsel van een ander? Welke impact heeft het veroorzaken van een ongeval? Wat merk je van de verzekeringsrechtelijke afwikkeling van de letselschadeclaim? Hoe zit het met een eventueel strafrechtelijk traject? Maar vooral ook: hoe verhoud je je dan tot het slachtoffer? Is er behoefte aan contact met die ander? Of zijn er factoren die contact met de ander belemmeren? Perspectief Herstelbemiddeling begeleidt juist dat onderlinge contact tussen ongevalsbetrokkenen. De interviews met de cliënten van Perspectief bieden daarom waardevolle inzichten voor mijn onderzoek.'

Femke verwacht haar onderzoek eind 2021 af te ronden.

Onderzoek videoboodschappen en digitale communicatie in herstelbemiddelingstrajecten

In 2019 en 2020 werkten we actief mee aan een onderzoek van de vakgroep Psychologie van conflict, risico en veiligheid van de Universiteit Twente. Zo boden we in bemiddelingstrajecten actief het overbrengen van een videoboodschap naar de andere partij aan als vorm van contact.

In het tweede deel hebben vervolgens acht bemiddelaars en tien deelnemers aan herstelbemiddeling onderzoeker Florian Bonensteyn meer inzicht gegeven in de bemiddelingstrajecten waarin deze optie werd besproken. De timing van het onderzoek is op zijn minst bijzonder: waar het voor de komst van Covid-19 nog ongebruikelijk was om in een bemiddelingstraject gebruik te maken van digitale communicatiemiddelen, zagen we vorig jaar een ontwikkeling in juist deze toepassing.

Het onderzoek sluit daarmee prachtig aan op de actualiteit en levert waardevolle inzichten over hoe digitale communicatie een herstelbemiddelingstraject kan versterken of belemmeren. In 2021 worden de uitkomsten van het onderzoek gepubliceerd.

KIND IN ZICHT

Begin 2020 gingen we in op een uitnodiging van lector Bart Claes van het lectoraat Transmuraal herstelgericht werken van Avans Hogeschool en Expertisecentrum KIND om deel te nemen aan een project gericht op het herstellen van contacten tussen gedetineerden en hun kinderen.

Als Perspectief zien we de grote waarde van contact tussen gedetineerden en hun kinderen. Niet alleen als waardevol voor de betrokkenen zelf, maar ook omdat het herstellen van contacten binnen het eigen sociale netwerk een gedetineerde kan helpen ook de stap van herstel richting het slachtoffer te zetten.

In het project wordt speciaal voor PI-medewerkers een toolkit ontwikkeld, zodat zij in hun contacten met gedetineerden bij kunnen dragen aan de stap naar herstel.

Perspectief zit in de stuurgroep van het project en deelt kennis over best practices; hoe maak je ingewikkelde onderwerpen op een laagdrempelige manier bespreekbaar? Wat werkt dan wel en wat niet? In 2021 worden de eerste prototypes van de toolkit getest en doorontwikkeld binnen de PI Vught. De PI Dordrecht heeft inmiddels aangegeven ook graag mee te willen werken. In 2021 blijven we actief betrokken.

Wil ik contact met het slachtoffer?

Wat er is gebeurd, houdt je bezig. Je moet er vaak aan denken of je slaapt bijvoorbeeld slecht. Contact met het slachtoffer kan helpen. In het RIC vind je folders van Perspectief met meer informatie.

Aanmelden

Je kunt er ook over praten, bijvoorbeeld met je casemanager, geestelijk verzorger of mentor. Die kan je helpen met jouw aanmelding. Na ongeveer twee weken neemt een bemiddelaar contact met je op.

Gesprek 1: kennismaking met bemiddelaar

De bemiddelaar maakt een afspraak en komt naar de gevangenis. De bemiddelaar praat met je over waarom je contact wilt en of contact je kan helpen.

Besluit

Jij en de bemiddelaar besluiten of de bemiddeling wel of niet doorgaat.

De bemiddeling stopt of gaat door

Je wilt de bemiddeling
De bemiddelaar stuurt een brief naar het slachtoffer. En vraagt of deze misschien contact met je wil.

Je besluit toch geen contact te willen
De bemiddeling stopt.

Het slachtoffer besluit of hij ook contact wilt

Het slachtoffer stemt in met contact
De bemiddelaar praat ook met het slachtoffer. Wat wil die met de bemiddeling?

Het slachtoffer wil geen contact
De bemiddeling stopt.

Gesprek 2: de voorbereiding

De bemiddelaar praat opnieuw met jou. Wat wil jij? Wat wil je zeggen? Wat wil de ander? Ook praat de bemiddelaar nog een keer met het slachtoffer.

Vormen van contact

Je praat ook met de bemiddelaar over de vorm van contact. Jij en de ander kunnen kiezen. Bijvoorbeeld een gesprek of een brief. Ook kan de bemiddelaar (mondeling) reacties over en weer brengen. Dit is een pendelbemiddeling.

Duidelijke afspraken

Gaan jij en het slachtoffer elkaar ontmoeten? Dan maak je met de bemiddelaar duidelijke afspraken. Bijvoorbeeld of jullie handen gaan schudden. En of jij er nog iemand bij wilt hebben als steun.

Het contact met het slachtoffer

Je ontmoet het slachtoffer in de gevangenis. De bemiddelaar is erbij en helpt jullie met het gesprek. Het gesprek kan ook tijdens een verlof of na je vrijlating gebeuren.

Na het gesprek

Je spreekt met elkaar af wat je met anderen kunt delen. De bemiddelaar zet dit op papier.

De bemiddeling is klaar. De bemiddelaar neemt afscheid.

Je kunt met je casemanager of iemand anders praten over wat het met je heeft gedaan.

BEVORDEREN

Hoe contact bespreekbaar maken

Als betrokkene bij een delict, verkeersongeval of andere ingrijpende gebeurtenis kun je, bewust of onbewust, rondlopen met de behoefte in contact te komen met de ander, soms al gedurende een langere tijd. Bijvoorbeeld omdat je vragen wilt stellen. Hoe is het nou precies gebeurd? Waarom is mij dit overkomen? Waarom doet iemand zo iets? Het zijn vragen die slachtoffers kunnen blijven achtervolgen. Ze kunnen zorgen voor voortdurende onrust, angst en woede, emoties die onbewust veel energie vragen. Vaak voelen slachtoffers zich onvoldoende gehoord of begrepen. Erkenning van hun leed en de impact die de gebeurtenis op hun leven heeft gehad, is belangrijk. Juist door degene die dat heeft veroorzaakt of hierin een belangrijk aandeel heeft gehad.

Maar niet alleen slachtoffers kunnen rondlopen met vragen en behoeften, waarbij contact met de ander zou kunnen helpen. Ook daders kunnen worstelen met wat er is gebeurd en de gevolgen van wat ze hebben gedaan. Ze hebben de behoefte om een andere kant van zichzelf te laten zien, hun kant van het verhaal te vertellen of om excuses aan te bieden. Veroorzakers van ongevallen willen vaak hun medeleven betonen en weten hoe het met een slachtoffer is. Of vragen beantwoorden over wat er precies is gebeurd.

Weten dat het in Nederland mogelijk is om onder professionele begeleiding dit contact aan te gaan, helpt om een dergelijke stap serieuzer te overwegen. Ook helpt het als je op laagdrempelige wijze goede informatie krijgt over wat dit bemiddeld contact, herstelbemiddeling, voor je kan betekenen en hoe het

in zijn werk gaat. De geruststelling dat jouw wensen en behoeften serieus genomen worden, de professionele bemiddelaar het traject in jouw tempo begeleidt en zorgdraagt dat beide partijen baat hebben bij het contact, draagt hieraan bij. Daarom is onze andere, belangrijke kerntaak het bevorderen van herstelbemiddeling. *Professionals hebben hierin een belangrijke rol.*

Praten helpt

Eerder in dit jaarverslag gaven we al aan dat praten helpt. Dat praten begint al met bijvoorbeeld de medewerker van Slachtofferhulp Nederland die slachtoffers en nabestaanden kan informeren over de mogelijkheid van herstelbemiddeling. En meedenkt over hoe dit hun kan helpen. Of de reclasseringswerker, de casemanager, herstelconsulent of geestelijk verzorger in de Penitentiare Inrichting. De mentor in de Jeugd Justitiële Inrichting of de behandelaar in de tbs-kliniek. Uiteenlopende professionals kunnen met (gedetineerde) daders het gesprek aangaan over contact. En de politie, bijvoorbeeld een familie- of wijkagent, kan beide partijen informeren.

In dit deel laten we zien hoe en met welke middelen we betrokkenen informeren en professionals helpen dit te doen. In 2020 ging dat, voor een deel noodgedwongen door de beperkende corona-maatregelen, anders. Zo wilden we in het voorjaar een vervolg geven aan onze succesvolle Belevingsdag die we in november 2019 hadden georganiseerd. Helaas moesten we de drie regionale belevingsdagen, die al bij veel professionals in de agenda stonden, annuleren. En ook een flink aantal andere voorlichtingen werd geschrapt. Gelukkig werd in de loop van het jaar steeds meer online mogelijk, waardoor voorlichting en gastcolleges weer op gang kwamen.

4

A Vragen die je een slachtoffer of nabestaande kunt stellen

- Zou je de gevolgen van wat jou is overkomen aan de dader willen laten weten?
- Leven er bij jou nog vragen waar alleen de dader antwoord op kan geven? Zo ja, zou je antwoord willen krijgen op deze vragen?
- Stel je voor dat de dader spijt heeft, zou je dit willen weten?
- Kan de dader het nog goed met je maken?

B Vragen die je een dader kunt stellen

- Hoe denk je terug aan wat er is gebeurd?
- Droom of denk je er nog wel eens over?
- Hoe reageerden je familie en je partner op wat er gebeurd is?
- Wat als het jou of iemand die je liefhebt was overkomen: wat zou je dan van de dader willen?
- Er bestaat de mogelijkheid voor daders om in gesprek te gaan met je slachtoffer. Wat vind je daarvan?
- Als het slachtoffer met jou in gesprek zou willen, wat zou je hem/haar willen vertellen?

HET INFORMEREN VAN PROFESSIONALS EN BREDERE BEKENDHEID

Naast onze vaste boodschap -Verder na een ingrijpende gebeurtenis? Contact met de ander helpt-, introduceerden we in 2020 in onze communicatie richting professionals een nieuwe slogan: **Herstellen doe je samen**. Met deze slogan willen we het belang van samenwerking benadrukken om cliënten te helpen in herstel. Als Perspectief kunnen we ons werk niet alleen doen. We hebben de professionals in de keten nodig. Niet alleen als organisatie of instantie die cliënten informeert en aanmeldt, maar ook als de mensen die betrokkenen begeleiding kunnen bieden als een bemiddelingstraject eenmaal is opgestart. Omgekeerd kunnen we als Perspectief met onze dienstverlening professionals ontlasten. Zo helpen we samen de betrokkenen. En niet alleen hen: ook hun directe omgeving en onze samenleving hebben baat bij hun herstel.

Voorlichtingen, trainingen en gastcolleges

Voordat medio maart de **lockdown** van kracht werd, hebben we bij een aantal van onze vaste, verwijzende instanties op locatie voorlichting gegeven: Slachtofferhulp Nederland, reclassering, politie en jeugdreclassering. Ook namen we deel aan een **lotgenotenbijeenkomst voor slachtoffers van geweld in de jeugdzorg**, naar aanleiding van het onderzoek van commissie De Winter. Daarnaast verzorgden we bijeenkomsten in de **Puinruim-trainingen** in diverse gevangenissen (Arnhem, Nieuwegein, Alphen, Nieuwersluis). Dit is een programma dat in diverse Penitentiaire Inrichtingen wordt aangeboden en waarin gedetineerden op allerlei manieren aan de slag gaan met zichzelf om schoon schip te maken.

De bijeenkomsten van Perspectief worden altijd door een ervaren bemiddelaar gegeven en gaan onder meer in op schuld, schaamte, slachtoffers en herstel. Tot slot gaven we in de **Jeugd Justitiële Inrichting Teylingereind** een bijeenkomst in de training **Dapper**, die als thema slachtoffer-dader-herstel heeft.

Online

Nadat het niet meer mogelijk was om op locatie voorlichting te geven, kwamen vooral na de zomerperiode de online-aanvragen en eigen initiatieven op gang. De nieuwe beeldapplicaties bleken voldoende mogelijkheden te bieden, waardoor we voorlichting konden geven aan medewerkers van het Huis van Herstel van de PI Almelo, reclassering, politie, Koninklijke Marechaussee, jeugdreclassering en Slachtofferhulp Nederland. Ook nodigde de GGD ons uit om uitleg te geven over herstelbemiddeling tijdens een voorlichting over seksueel geweld aan diverse ketenpartners, zoals de (zeden)politie, Centrum Seksueel Geweld en maatschappelijk werkers. En verzorgden we een presentatie over herstelbemiddeling in een webinar georganiseerd door **Centrum Veilige Sport Nederland (NOC*NSF)**. Tot slot bleek het zelfs mogelijk om, in goede samenwerking met de professionals in de **PI Ter Apel**, één van de Puinruim-bijeenkomsten online te organiseren.

Gastcolleges kregen al snel online doorgang, waardoor we op afstand konden bijdragen aan een praktijkmiddag voor studenten aan de VU over herstelrecht en presentaties verzorgden aan studenten van de SBO-opleiding Coördinator Nazorgzorg (ex) gedetineerden en Avans Hogeschool. Ook gaven we onze halfjaarlijkse gastcolleges aan de Politieacademie in een online presentatie met opdrachten, die een plek kreeg in de e-learning omgeving van de politie.

Nieuwe website

In mei lanceerden we de geheel vernieuwde website met nieuw beeldmateriaal en beter vindbare ervaringsverhalen van deelnemers én professionals. Belangrijk doel van de nieuwe website was deze informatiever en interactiever te maken, én bezoekers te stimuleren contact met ons op te nemen. Ook het online aanmeldformulier kreeg een make-over: het aanmeldproces is opgedeeld in een aantal overzichtelijke stappen en op basis van de informatie die aanmelders invullen, worden zij in de stappen erna zorgvuldiger aangesproken.

Nieuw is ook de adviestool waarmee bezoekers, zowel betrokkenen als professionals, door het beantwoorden van drie vragen een advies krijgen over of herstelbemiddeling een optie is. En we interviewden oud-deelnemers voor het maken van nieuwe ervaringsverhalen. Het zijn vaak deze verhalen die betrokkenen kunnen motiveren om zich aan te melden of professionals kunnen inspireren om herstelbemiddeling met hun cliënten te bespreken. En de website werd mobile friendly.

Ervaringen van deelnemers

Het verleden laten rusten

05-03-2021

Een ruzie in een dorpskroeg escaleert. Martijn steekt Gerard neer in zijn buik. Met een flink mes. Martijn krijgt vier jaar gevangenisstraf, waarvan hij twee jaar en acht maanden moet zitten. Jaren later gaan Martijn en Gerard met elkaar in gesprek.

Evi wilde haar overvaller in de ogen kijken

19-02-2021

In eerste instantie wilde ze geen energie meer besteden aan de overval op de drogisterij waar zij al jarenlang bedrijfsleider is. Maar haar moederhart ging opspelen. 'Ik hoopte dat ik kon bijdragen aan een beter leven voor hem'.

"Van crimineel werd ik weer mens"

12-10-2020

"Dader zijn betekent niet dat de persoon volledig slecht is. Dit geldt ook voor mij. Ik heb spijt van de overvallen. Maar al heb ik dit gedaan, ik ben mijn daden niet. Ik wilde met de slachtoffers in contact komen om hun te vertellen hoe ik in de criminaliteit terecht ben gekomen."

voor wie ▼ zo werkt het ▼ hoe verwijs ik ▼ bel ons zoek 🔍 aanmelden

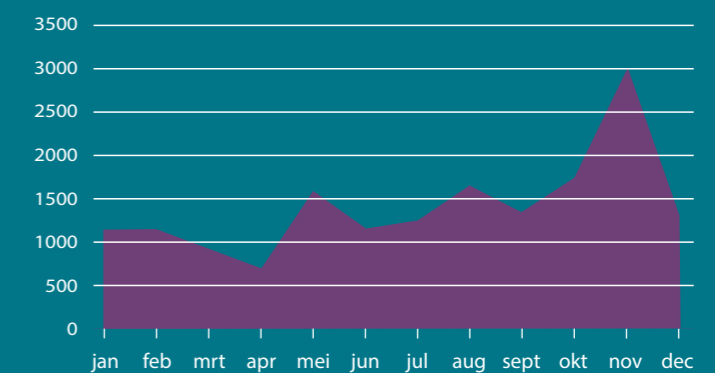
Contact helpt jou verder

Wij brengen mensen na een ingrijpende gebeurtenis met elkaar in contact. Vragen stellen en antwoorden kunnen geven, werkt vaak goed. Het lucht op, geeft meer inzicht en meer rust.

IETS VOOR MIJ?

Sinds de lancering nam het bezoek aan de website toe, onder meer naar aanleiding van twee online campagnes die we voerden in oktober en eind november. Ook bleven bezoekers langer op de website: de sessieduur steeg met ruim tien procent. En vanaf het moment dat de nieuwe website online ging, was er bijna een verdubbeling van het aantal bezoekers via een mobile device. In totaal hadden we in 2020 bijna 17.000 websitebezoekers.

aantal bezoekers website

Social media

De inzet van social media is bij het bereiken en informeren van professionals steeds belangrijker. Daarbij zetten we vooral in op LinkedIn, als platform voor professionals, en minder op Facebook en Twitter. Op LinkedIn plaatsten we vaker relevante berichten en reageerden actiever op de berichten van netwerkpartners. Ook hebben we het kanaal actief ingezet in onze campagnes, waardoor het aantal volgers met 50 procent toenam tot ongeveer 2200.

In oktober startte Perspectief met een account op Instagram. Professionals gebruiken het kanaal ook in hun vrije tijd en kunnen ook zo beter bekend raken met de dienstverlening van Perspectief. Mogelijk kan ook een nieuwe, jongere doelgroep beter bereikt worden. Hoewel zeker niet alleen, ligt de nadruk op Instagram vooral op het delen van ervaringsverhalen. Eind vorig jaar had dit nieuwe social media-kanaal binnen twee maanden tijd rond de 180 volgers.

Neem een kijkje op ons Instagram-kanaal

Online campagnes

In oktober besteedden we aandacht aan **herstelbemiddeling voor gedetineerden**. In samenwerking met de Dienst Justitiële Inrichtingen (DJI) maakten we een infographic speciaal voor gedetineerden. Daarin wordt stap-voor-stap en met duidelijke illustraties uitgelegd hoe herstelbemiddeling in zijn werk gaat.

De infographic is ook bedoeld voor professionals die in de Penitentiaire Inrichtingen met gedetineerden in gesprek gaan over herstel richting het slachtoffer. De infographic werd intensief via de verschillende social media-kanalen verspreid, ook van DJI, en via de persoonlijke accounts van DJI-hoofddirecteur DJI Gerard Bakker en Monique Schippers, directeur Gevangeniswezen en Vreemdelingebeveiliging.

Alle vestigingsdirecteuren ontvingen de infographic persoonlijk en we stuurden 250 exemplaren naar de re-integratiecentra van alle dertig locaties van de penitentiaire inrichtingen en detentiecentra. Tot slot werd de infographic direct onder de doelgroep verspreid door deze toe te voegen aan 4.500 exemplaren van De Bonjo, de krant voor gedetineerden.

Contact bespreekbaar maken

In de derde week van november, in de Internationale Week van Herstelrecht, vroegen we aandacht voor het **bespreekbaar maken van contact**: een week lang voerden we hiervoor online campagne. We maakten samen met ontwerpbureau Story Studio een overzichtelijke infographic met tips en signalen voor professionals. Met als doel professionals te enthousiasmeren en te helpen herstelbemiddeling bespreekbaar te maken met hun cliënten.* Een recordaantal mensen bezocht in die periode de website. Berichten op social media werden veelvuldig bekeken, positief becommentarieerd en geliked.

* Zie ook p. 28

TIPS voor professionals om contact bespreekbaar te maken

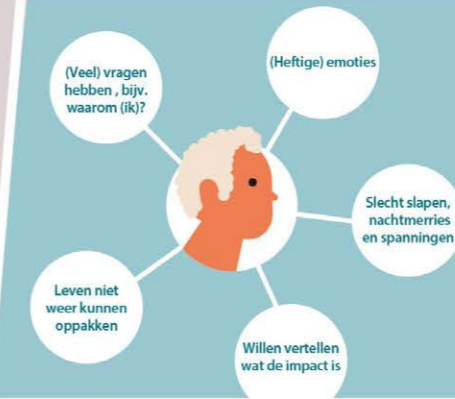
1 Niet invullen voor een ander

"Het gaat nu juist zo lekker met mijn cliënt. Hij heeft bijna weer alles op de rit. Contact met het slachtoffer kan alles weer overhoop halen." "Ik ga nu echt niet over de dader beginnen. Ze is al zo angstig, daar zal ze alleen maar nog banger van worden." Soms komt het voor dat je met alle goede bedoelingen – voor een cliënt invult dat hun zaak bijvoorbeeld te ingrijpend is voor herstelbemiddeling. Of dat het slachtoffer zo boos is dat herstelbemiddeling geen optie is. Of het delict te eenvoudig om herstelbemiddeling te bespreken. Denk daarom altijd aan NIVEA: niet invullen voor een ander. Denk niet voor de cliënt, maar vraag het hem of haar.

Signalen bij de dader

Signalen bij het slachtoffer

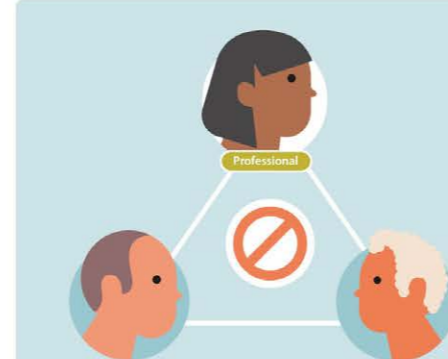

2 Bewustwording van je eigen houding

Als je een drempel ervaart om het te bespreken, stel jezelf dan de volgende vragen. Wat houdt mij precies tegen? Als ik zelf het slachtoffer was, zou ik dan met de dader in gesprek willen? (of andersom)Waarom wil of kan ik er niet over beginnen? Als nu niet het juiste moment is, wanneer is wel het juiste moment? Durf ik er wel over te beginnen? Blijf niet met je twijfels zitten, maak het ook met elkaar als collega's bespreekbaar. Of bel Perspectief Herstelbemiddeling om te sparren!

3 Laat je cliënt uit zijn/haar rol van slachtoffer of dader stappen

Geef aandacht aan de last die een rol als dader en slachtoffer kan hebben en de mogelijkheid om uit die rol te kunnen komen. Merk je dat het (emotionele) leven van iemand bepaald wordt door deze rol? Dan is herstelbemiddeling zeker bespreekbaar. Het slachtoffer voelt vaak onmacht en woede/verdriet over wat er is gebeurd. Spreken over contact met de andere partij kan dan juist helpen om uit de rol van slachtoffer te stappen en weer de regie te pakken. Hetzelfde geldt voor een dader. Schaamte is een gevoel dat heel verlamdend kan werken, waardoor een dader lang niet altijd laat zien dat hij worstelt met wat er is gebeurd. Een dader is meer dan zijn of haar delict.

4 A Vragen die je een slachtoffer of nabestaande kunt stellen

- Zou je de gevolgen van wat jou is overkomen aan de dader willen laten weten?
- Leven er bij jou nog vragen waar alleen de dader antwoord op kan geven? Zo ja, zou je antwoord willen krijgen op deze vragen?
- Stel je voor dat de dader spijt heeft, zou je dit willen weten?
- Kan de dader het nog goed met je maken?

B Vragen die je een dader kunt stellen

- Hoe denk je terug aan wat er is gebeurd?
- Droom of denk je er nog wel eens over?
- Hoe reageerden je familie en je partner op wat er gebeurd is?
- Wat als het jou of iemand die je liefhebt was overkomen: wat zou je dan van de dader willen?
- Er bestaat de mogelijkheid voor daders om in gesprek te gaan met je slachtoffer. Wat vind je daarvan?
- Als het slachtoffer met jou in gesprek zou willen, wat zou je hem/haar willen vertellen?

5 Laatste tip: gebruik een folder (of de adviestool)

Je kunt altijd een folder meegeven of mensen wijzen op onze website, en er op een later moment op terugkomen. De folders kun je online bestellen en op de website staan verschillende ervaringsverhalen en een adviestool. Deze kunnen mensen helpen een afweging te maken.

www.perspectiefherstelbemiddeling.nl 030 - 234 00 45

Landelijke media en vakbladen

In 2020 ging het documentaireproject De Ander van productiehuis **Tangerine Tree** na langdurige research de productiefase in. Helaas beperkten de coronamaatregelen de opnamemogelijkheden, maar gingen de voorbereidingen door. Eind 2020 startten we met deelname aan een ander en nieuw TV-format voor de publieke omroep: **Recht & Herstel**, een initiatief van journalisten Simon Vuyk en presentator Charles Groenhuisen.

In mei besteedde het NRC aandacht aan de toegenomen meldingen bij Perspectief naar aanleiding van zedenzaken. Het dagblad plaatste daarbij een groot ervaringsverhaal van een deelnemer aan bemiddeling die slachtoffer was van een zeer ernstig zedenmisdrif.

[Lees op onze website](#)

Ook schreven we artikelen voor twee vakbladen: in Tijdschrift voor Herstelrecht over landsgrensoverschrijdende zaken.

[Lees op onze website](#)

En in LetselschadeNEWS onder meer een interview met belangenbehartigers die zich uitspreken over nut en noodzaak van begeleid contact tussen patiënten en zorgverleners na een medisch incident.

[Lees op onze website](#)

Nieuwsbrief

Tot slot verstuurd we in 2020 vier nieuwsbrieven, onder meer om onze resultaten van 2019 en de nieuwe website onder de aandacht te brengen, de twee online campagnes te promoten en de komst van onze nieuwe directeur aan te kondigen. En in december stuurden we nog een eindejaarsgroet aan alle bijna 1600 abonnees.

PROFESSIONALS OVER HERSTELBEMIDDELING

Sommigen zeggen:
'Oh, maar ik heb geen slachtoffers, hoor.'
Dan zeg ik: 'Ik ga graag met jou in gesprek,
want dan ben jij uniek!'

Evert Kampert is drie jaar herstelconsulent in de Penitentiare Inrichtingen Arnhem en Nieuwegein. Hij heeft in de afgelopen jaren tientallen gedetineerden aangemeld voor herstelbemiddeling. Via een verzoekbriefje kunnen gedetineerden een gesprek met Evert aanvragen. "Zodra ik een verzoek krijg, ga ik zo snel mogelijk naar die gedetineerde toe. Het is belangrijk dat je je afspraken nakomt, 'put your money where the mouth is'. Het kan zijn dat iemand alleen een uurtje uit zijn cel wil kunnen zijn. Maar in dat uurtje stimuleer ik ze wel om tot bepaalde ideeën te komen, inzichten te verkrijgen: wat maakt nou dat ik hier uiteindelijk terecht ben gekomen en hoe kan ik voorkomen dat ik dat weer doe?"

Hoe maak jij contact bespreekbaar?

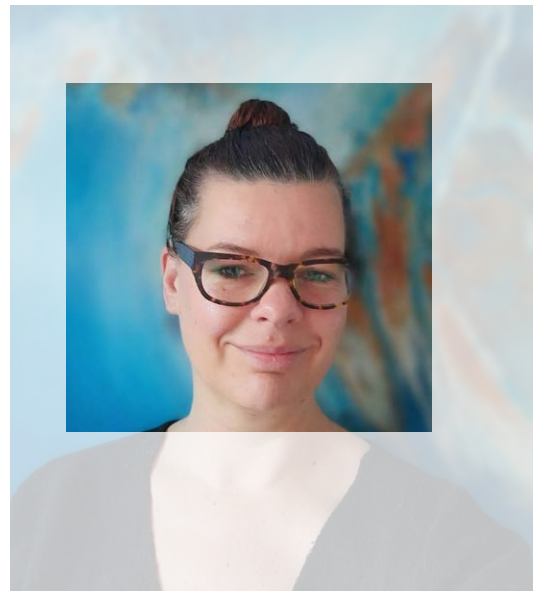
"Soms wil iemand een gesprek om het ventieltje los te draaien, even de druk eraf. Ik haal het dan vaak zelf aan: 'Ik zie dat de druk heel erg hoog ligt bij je, hoe komt dat? Slaap je slecht?' En als hij slecht slaapt, vraag ik hoe dat komt. 'Oh, dus je bent eigenlijk nog wel bezig met je zaak. Is dat omdat je slachtoffers hebt gemaakt of omdat je je zorgen maakt over je gezin?'"

"Interesse tonen in de mens achter de gedetineerde is heel belangrijk. Ik spreek ook alle gedetineerden aan bij hun voornaam en ik ouwehoer met iedereen. Dat scheelt ook, hè? Dat je benaderbaar bent, dat ze we-

ten dat je er bent en waar je voor bent. Ik loop ook veel op de ring en op iedere afdeling heb ik, bij wijze van spreken, wel iemand waarmee ik bezig ben. Dan kom je in gesprek met andere gedetineerden en leg ik uit wat ik doe. Sommigen zeggen: 'Oh, maar ik heb geen slachtoffers, hoor.' En dan zeg ik: 'Oh... , dan wil ik graag met jou in gesprek, want dan ben jij uniek!'

Met een grapje en een grolletje maak je contact. Het gaat erom dat je een ingang krijgt. En zodra ik zie dat ze me wat langer aankijken, ga ik erop in."

 Lees het volledige interview op onze website

"Openstaan voor een bemiddelingsgesprek doet niets af aan de ernst van het delict of aan de schade die je hebt geleden."

Katja Nijland werkt als psychosociaal adviseur bij **Slachtofferhulp Nederland**. Voorheen stond ze jarenlang als casemanager slachtoffers en nabestaanden bij van levensdelicten en ernstige gewelds- en zedenzaken. "In het begin was mijn enige perspectief het verhaal wat het slachtoffer vertelde. In de loop der jaren is dat perspectief verbreed naar ook dat van de dader. Je kunt nooit de daad goedkeuren of begrijpen, maar je leert wel dat er soms veel in het leven van de dader aan vooraf is gegaan. Ik heb echt leren kijken naar de mens achter de dader."

Hoe maak jij herstelbemiddeling bespreekbaar?

“Er is altijd wel een haakje te vinden in een gesprek met de slachtoffers of nabestaanden. Bijvoorbeeld boosheid, angst, vragen, missende puzzelstukjes die na een rechtszaak blijven.

‘Zou je iets met die boosheid doen, zou je daarmee aan de slag willen gaan?’ vraag ik dan. Om te kijken of de angst of boosheid blijven als ze de dader hebben gezien. En de vragen die je hebt, kun je soms alleen maar stellen aan de dader. Ik maak altijd duidelijk dat zij de keuze hebben. Je doet zelf een stap in herstel. Openstaan voor een bemiddelingsgesprek doet niets af aan de ernst van het delict of aan de schade die je hebt geleden. Het kan je wel helpen om het delict en de gevolgen daarvan te integreren in je toekomst.”

“Bij de bemiddelingsgesprekken waar ik bij was, zag ik iedere keer twee mensen die op zoek waren naar herstel. Ik gun het elke dader en elk slachtoffer die stappen wil zetten in zijn of haar herstelproces. Zo prachtig. Je moet het als professional eigenlijk altijd noemen. Je plant een zaadje en je weet niet of en op welk moment dit zaadje kan groeien. Dat is aan de betrokkenen zelf.”

 [Lees het volledige interview op onze website](#)

“Als reclassering ben je gefocust op de cliënt, maar zo kunnen we ook iets doen voor de slachtoffers.”

Lizet de Greef werkt ruim 3 jaar als reclasseringswerker bij Novadic Kentron, onderdeel van Stichting Verslavingsreclassering GGZ. Ze heeft goede ervaringen met het inzetten van Perspectief Herstelbemiddeling.

Hoe maakt jij contact bespreekbaar?

“Wanneer ik herstelbemiddeling voorleg, hangt voor mij af van in welk stadium de cliënt zich bevindt en wat de prioriteit heeft. Moeten we eerst werken aan huisvesting, is er nog sprake van fors middelen gebruik? Dan heeft dat de prioriteit. Als de situatie van de cliënt wat stabiel is, dan kunnen we meer de diepte ingaan en kunnen we gaan praten over de slachtoffers die er mogelijk zijn.

Sinds kort werk ik ook met tbs-cliënten, die vaak zwaardere delicten hebben gepleegd. Dan gooi ik na een tijdje een balletje op, en kunnen ze erover nadenken. Ik leg er vooral geen druk op.”

Sinds 2018 had Lizet een mevrouw in toezicht, die verslaafd was aan cocaïne en zich onder meer schuldig had gemaakt aan oplichting en fraude. Eén van de slachtoffers was haar eigen broer, wiens persoonsgegevens zij had misbruikt. Hierdoor was het contact verbroken, maar de broer bleek open te staan voor een gesprek.

“Mijn cliënt heeft hem verteld waar ze aan heeft gewerkt en ook haar excuses gemaakt. Ze wilde graag laten zien dat ze haar leven heeft verbeterd en niet meer in de ban van cocaïne is. Haar broer heeft haar aangehoord en uitgesproken wat de effecten van haar delicten zijn geweest.

Samen hebben ze afgesproken het contact zeer rustig op te pakken. Ze hoopt dat ze ooit weer eens bij elkaar over de vloer kunnen komen. Dat is nu nog te vroeg, maar de eerste belangrijke stap is gezet.”

“Voor haar leverde het contact inzicht op in wat het delict had aangericht. Voor de reclassering is dit belangrijk, omdat ze dan minder snel in herhaling van gedrag valt. Je doet hiermee ook iets terug voor de maatschappij. Als reclassering ben je gefocust op de cliënt, maar zo kunnen we ook iets doen voor de slachtoffers.

Deze positieve ervaring heeft me een boost gegeven om vaker herstelbemiddeling aan te bieden en cliënten te motiveren om het traject aan te gaan.”

 [Lees het volledige interview op onze website](#)

ERVARINGSVERHAAL

“Ik voel me geen crimineel meer, maar een mens.”

“Dader zijn betekent niet dat de persoon volledig slecht is. Iedereen heeft liefde in zich. Misschien zorgt de dader wel heel goed voor zijn moeder. Dit geldt ook voor mij. Ik heb spijt van de overvallen die ik heb gepleegd. Maar al heb ik dit gedaan, ik ben mijn daden niet.” Wesley is 24 en wilde graag met de slachtoffers in contact komen om hun te vertellen hoe hij in de criminaliteit terecht is gekomen.¹

“Achtien was ik, toen ik bleek te zijn opgelicht met een telefoonabonnement. Opeens had ik een grote schuld. Een vriend kende een manier om snel aan geld te komen. Ik kwam in contact met een crimineel netwerk en al snel werd ik onder druk gezet om de ene na de andere gewapende overval op winkels te plegen. Ze dreigden mijn moeder iets aan te doen als ik niet zou meewerken. Ik weet nu dat je altijd een keuze hebt, maar op dat moment zag ik die niet.”

High impact crime

De laatste keer overvallen ze een woning. “We belden aan en bedreigden de bewoner met een vuurwapen. Zijn zoon van twintig begon te hyperventileren. Ik deed m'n wapen weg en probeerde hem te helpen. Zonder geld verlieten we het huis. Een aantal weken later werden we opgepakt voor diverse ‘high impact crimes’. In totaal kreeg ik vijf jaar straf, waarvan ik er twee volledig heb vastgezeten.”

“Ik wilde hen graag nogmaals zien om mijn kant van het verhaal te vertellen”

Rust

“In de gevangenis vond ik rust. Daar zag ik ook een flyer van Perspectief Herstelbemiddeling. Al snel heb ik bij mijn casemanager aangegeven dat ik graag bemiddeling wilde met alle slachtoffers. In de rechtbank had ik al mijn spijt betuigd, maar ik wilde hen graag nogmaals zien om mijn kant van het verhaal te vertellen. Om aan te geven dat het niets persoonlijks was. Ook wil ik graag dat mensen begrijpen waarom ik deed wat ik heb gedaan, maar niet om hun sympathie te krijgen en ook niet om me erachter te verschuilen. Bovendien las ik in de flyer dat het voor slachtoffers belangrijk is om te vertellen wat het voor hen heeft betekend. Dit kan hun helpen bij de verwerking ervan. Alleen meneer Vermeulen en zijn zoon stonden open voor een gesprek. Aan de andere slachtoffers heb ik een brief geschreven.”

De ontmoeting

“Met beide mannen sprak ik apart. De zoon schrok toen ik binnenkwam. Hij beleefde de overval als het ware opnieuw. ‘Ik snap dat je dit nog zo voelt’, zei ik hem. Ik heb geluisterd naar zijn verhaal, en naar dat van zijn vader. Op mijn beurt kon ik hen mijn beweegredenen aangeven. Ze stonden er heel open in en konden naar het goede in mij kijken. Ik denk dat je als persoon heel ver bent als je je kunt afvragen waarom iemand iets heeft gedaan. Van een crimineel werd ik weer mens. Dat was voor mij het effect van de gesprekken.”

Volwassen geworden

“Twee jaar ben ik nu vrij. De periode in de gevangenis heb ik gebruikt voor zelfreflectie. Ik ben er volwassen geworden, heb er geleerd om de kracht uit mezelf te halen en voor mezelf op te komen. Ik weet wat ik wil bereiken en doe dit voor mezelf, niet voor anderen. Geld is niet meer belangrijk voor me. Het maakt dingen makkelijker, maar het is geen verleiding meer.”

Lees het volledige verhaal op onze website

A close-up profile photograph of a young man with short, dark hair and light blue eyes. He is looking towards the left of the frame. The background is a plain, light grey color. The right side of the image is partially obscured by a dark, semi-transparent overlay containing white text.

**“Ik voel
me
geen
crimi-
neel
meer,
maar
een
mens.”**

Perspectief
herstelbemiddeling

030 - 234 00 45

www.perspectiefherstelbemiddeling.nl